

Sygn. akt III Ca 477/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 7 września 2017 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach III Wydział Cywilny Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący - Sędzia SO Magdalena Balion - Hajduk

Sędzia SO Leszek Dąbek (spr.)

Sędzia SR del. Daniel Gierak

Protokolant Iwona Reterska

po rozpoznaniu w dniu 7 września 2017 r. w Gliwicach na rozprawie

sprawy z powództwa I. G. (1) i E. G.

przeciwko M. O. i A. O.

o zapłatę

na skutek apelacji powodów

od wyroku Sądu Rejonowego w Rybniku

z dnia 7 września 2016 r., sygn. akt I C 81/12

uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje Sądowi Rejonowemu Rybniku do ponownego rozpoznania, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania odwoławczego.

SSR del. Daniel Gierak SSO Magdalena Balion - Hajduk SSO Leszek Dąbek

Sygn. akt III Ca 477/17

UZASADNIENIE

Powodowie I. G. (1) i E. G. żądali zasądzenia

solidarnie na ich rzecz od pozwanych A. O. i M. O. kwoty 2.766,00 zł, na którą złożyły się kwota: 922,00 zł z odsetkami ustawowymi od dnia 11 lutego 2011r. do dnia zapłaty, kwota 922,00 zł z odsetkami ustawowymi od dnia 11 marca 2011r. do dnia zapłaty, kwota 922,00 zł z odsetkami ustawowymi od dnia 11 kwietnia 2011r. do dnia zapłaty. Ponadto wnieśli o zwrot kosztów postępowania według norm przepisanych, w tym kosztów zastępstwa procesowego.

Uzasadniając żądanie twierdzili, że pozwani od 1990r. wynajmowali od powodów budynek mieszkalny położony w C. przy ul. (...)

nr 8, początkowo na podstawie ustnej umowy, a następnie pisemnej zawartej

dnia 11 09 2008r. zawartej na czas nieokreślony. Kwota czynszu wynosiła 300,00 zł miesięcznie, następnie została podniesiona do kwoty 450,00 zł a pismem z dnia

19 października 2010r. do kwoty 922,00 zł płatnej począwszy od dnia 1 lutego 2011r. W umowie nie określono terminu wymagalności należności czynszowych. Pismami z dnia 1 lutego 2011r., 1 marca 2011r. i 1 maja 2011r. pozwani złożyli powodom oświadczenia

o potrąceniu należności czynszowych. Powodowi podnieśli, iż potrącenia są bezskuteczne gdyż żadne roszczenie pozwanych przeciwko powodom nie istnieje. Pismem z dnia 15 października 2010r. umowa najmu została wypowiedziana.

Sąd Rejonowy Rybniku sporządził w dniu 24 06 2011r. nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym, w którym polecił pozwanym zapłacić solidarnie powodom dochodzone należności.

Pozwani A. O. i M. O. wnieśli sprzeciw od nakazu zapłaty.

Podnosili, że dokonali na rzecz nieruchomości, będącej własnością jedynie powódki I. G. (1), nakładów w wysokości 66.000,00 zł i wobec czego dokonują potrącenia należnego czynszu ze swoją wierzytelnością jaką mają z tytułu tych nakładów. Nadto wnieśli o połączenie tej sprawy ze sprawą o eksmisję prowadzoną między tymi samymi stronami pod sygn.akt I C 323/11, gdyż te dwie sprawy są ze sobą w związku.

Sąd Rejonowy w Rybniku w wyroku z dnia 7 09 2017r. oddalił powództwo

i orzekł o kosztach procesu.

W ustalonym stanie faktycznym w motywach orzeczenia przywołał regulację art. 502 k.c. i uznał, iż nie nastąpiło przedawnienie roszczenie, zatem wierzytelność mogła zostać potrącona. Wskazał, iż dla niniejszej sprawy ważny był wynik sprawy I C 609/11, w której przesądzono przedawnienie części dochodzonych roszczeń pozwanych o zwrot nakładów na nieruchomość, nie negując samej zasadności dochodzenia tych roszczeń w związku z użyczeniem. Stwierdził, iż w sprawie mamy do czynienia z roszczeniem powodów jako roszczeniem umorzonym w myśl art. 480 § 1 k.p.c.

O kosztach procesu orzekł na podstawie art. 98 k.p.c.

Orzeczenie zaskarżyli **powodowie I. G. (1) i E. G.**, którzy wnosili o jego zmianę i uwzględnienie roszczenia w całości oraz zasądzenie na ich rzecz zwrotu kosztów postępowania wraz z kosztami zastępstwa procesowego, bądź uchylenie i przekazanie sprawy Sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania.

Zarzucili błąd w ustaleniach faktycznych polegający na przyjęciu:

- iż zachodzą warunki do potrącenia wierzytelności przysługującej pozwanym z tytułu poniesionych nakładów na nieruchomość będącą w ich użytkowaniu, a następnie będącej przedmiotem najmu, jako wierzytelności wykazanej przez pozwanych i nieprzedawnionej w dniu złożenia oświadczenia o potrąceniu, podczas gdy wierzytelność ta nie została wykazana ani co do zasady, ani co do wysokości, a ponadto już w dniu złożenia przez pozwanych oświadczenia o potrąceniu była wierzytelnością przedawnioną,
- iż pozwani wykazali potrącaną wierzytelność tak co do zasady, jak i co do wysokości, podczas gdy wierzytelność nie została przez pozwanych wykazana;

Ponadto zarzucili, że przy ferowaniu orzeczenia naruszono regulację prawa procesowego, art. 505⁴ § 2 k.p.c. poprzez jego nieuwzględnienie i uznanie dopuszczalności zarzutu potrącenia pomimo, że sprawa toczyła się w postępowaniu uproszczonym, a Sąd nie zarządził jej rozpoznania z pominięciem przepisów o postępowaniu uproszczonym.

Sąd Okręgowy ustalił i zważył co następuje:

Sąd pierwszej instancji prawidłowo zakwalifikował dochodzone roszczenia.

W toku postępowania na rozprawie w dniu 9 10 2012r. wydał postanowienie

w którym „skierował sprawę z postępowania uproszczonego do postępowania zwykłego” oraz postanowił „w dalszym ciągu prowadzić sprawę z pominięciem przepisów w postępowaniu uproszczonym”.

Orzeczenie to ma zatem prawne odniesienie w regulacji art. 505⁷ § 2 zd. 1 k.p.c.

Nie zostało ono zakwestionowane przez żadną ze stron przez wniesienie

od niej formalnych zastrzeżeń w trybie art. 162 k.p.c. przez co nie podlega ona kontroli Sądu odwoławczego.

W następstwie wydania tego postanowienia sprawa została ostatecznie rozpoznana w postępowaniu procesowym zwykłym i tym samym wbrew zarzutowi apelacji nie doszło do naruszenia regulacji art. 504⁴ § 2 k.p.c.

W kontekście stanowiska stron zasadniczą kwestią dla prawidłowego rozstrzygnięcia sprawy było zagadnienie czy doszło do skutecznego potrącenia dochodzonych należności z przysługującej pozwanym – zgodnie z ich twierdzeniami – wierzytelności z tytułu poczynionych przez nich nakładów na przedmiotową nieruchomość.

Stosownie do regulacji art. 6 k.c. obligowało to ich do wykazania w toku postępowania, iż w chwili dokonania potrącenia posiadali oni względem powodów przedstawioną do potrącenia wierzytelność (art. 498 § 1 k.c.) oraz że, gdy potrącenia stało się możliwe wierzytelność ta nie była przedawniona (art. 502 k.c.).

Dochodzone pozwem należności dotyczą czynszu z tytułu zawartej

przez powodów z pozwaną w dniu 11 09 2008r. umowy najmu za miesiące luty, marzec i kwiecień, który miał być płacony w stosunku miesięcznym (§ 2 umowy).

Termin płatności czynszu nie był umówiony wobec czego – zgodnie

z regulacją art. 669 § 2 k.p.c. – był on płatny do dziesiątego każdego miesiąca.

Pozwana dokonała potrącenia dochodzonych przez powodów należności

w doręczonych powodom pismach z dnia 1 02 2011r., 1 03 2011r. i 1 05 2011r. tj. już po tym jak stały się wymagalne.

Równocześnie z treści tych pism wynikało, że ich potrącenia dokonuje

z przynależnej je względem powodów wierzytelności z tytułu poniesionych nakładów na wynajętą nieruchomość.

W celu wykazania istnienia tej wierzytelności pozwani zaoferowali Sądowi Rejonowemu w piśmie procesowym z dnia 1 06 2016r. (k- 125 akt) dowód z akt sprawy zarejestrowanej w tym Sądzie pod sygnaturą akt I C 609/11 (sygn. akt Sądu Okręgowego w Gliwicach III Ca 518/15).

W postępowaniu cywilnym dowód z akt sprawy jest dopuszczalny tylko

w przypadku przewidzianym w regulacji art. 224 § 2 k.p.c., tj. gdy dowód ten jest przeprowadzany po zamknięciu rozprawy, co w niniejszej sprawie nie miało miejsca (stosownie do utrwalonego w judykaturze poglądem prawnym „Dowodem mogą być nie akta sprawy, ale znajdujące się w nich dokumenty,..”, np. wyrok SN z dnia 13 01 2011r. III CSK 94/10).

Z tej przyczyny zgłoszony przez pozwanych wniosek należało albo oddalić jako niedopuszczalny (dawałoby to pozwanym możliwość zgłoszenia prawidłowych wniosków dowodowych), bądź też mając na uwadze, iż akta powyższej

sprawy stanowiły w istocie zbór dokumentów urzędowych i prywatnych obligowało to Sąd pierwszej instancji do zobowiązania pozwanych do sprecyzowania tego wniosku przez jednoznaczne wskazanie z jakich konkretnych dokumentów zawartych w tych aktach dowód miał zostać dopuszczony a następnie przeprowadzony.

Żadna ze wskazanych decyzji nie została jednak przez Sąd Rejonowy podjęta, zamiast tego w sposób arbitralny i de facto wybiórczy dopuszczono i przeprowadzono tylko dowód ze zawartych w tych aktach wyroku Sądu Rejonowego w Rybniku z dnia 23 01 2015r. wraz z jego uzasadnieniem oraz wyroku Sądu Okręgowego w Gliwicach z dnia 30 czerwca 2015r. wydanego w sprawie III Ca 518/15 wraz z uzasadnieniem „na okoliczność ustalenia treści wyroków i uzasadnień oraz motywów wydanych orzeczeń a w szczególności, czy przedstawione motywy mają związek z motywami niniejszego postępowania, a w szczególności zarzutem potrącenia”.

W judykaturze dominuje pogląd zgodnie z którym dowodem w sprawie

nie może być uzasadnienie wyroku sporządzonego w innej sprawie, takie środki dowodowe nie jest znany procedurze cywilnej i moc wiążącą ma tylko wydany

w innej sprawie prawomocny wyrok (art. 365 k.p.c.), dotyczy to jednak tylko sentencji, nie zaś motywów rozstrzygnięcia (np. wyroki SN z dnia 13 stycznia 2011 r., III CSK 94/10, LEX nr 738402; z dnia 15 stycznia 2015 r., IV CSK 181/14, LEX nr 1628952; z dnia 25 czerwca 2014 r., IV CSK 610/13, LEX nr 1537274).

Jakkolwiek w innych orzeczeniach Sądy Najwyższego wyrażano pogląd, że związanie orzeczeniem sądu rozciąga się na te ustalenia faktyczne zawarte w jego uzasadnieniu, na podstawie których bezpośrednio sąd zindywidualizował normę prawną, czemu dał wyraz w rozstrzygnięciu (wyroki SN: z dnia 19 października 2012 r., V CSK 485/11, LEX nr 1243099; z dnia 20 listopada 2014 r., V CSK 6/14; z dnia 16 maja 2013 r., IV CSK 624/12, LEX nr 1353259), to pogląd ten należy uznać za co najmniej kontrowersyjny, choćby już tylko z tego powodu, iż po wydaniu takiego orzeczenia i po upływie terminu przewidzianego w art. 408 k.p.c. mogą wszak np. ujawnić się nowe fakty czy dowody, które w sposób oczywisty podważają poczynione ustalenia, czy też prawidłowość poczynionych ustaleń nie może być poddana kontroli instancyjnej (np. w ramach skargi kasacyjnej albo skargi o stwierdzenie niezgodności

z prawem prawomocnego orzeczenia w odniesieniu do ustaleń poczynionych przez sąd rozpoznający apelację) albo gdy sąd w sprawach w których zobowiązany jest działać z urzędu nie dochowała należytej staranności przy ich rozpoznaniu i jego bezwzględne zastosowanie w praktyce orzeczniczej może prowadzić do wydawanie z gruntu wadliwych i niesprawiedliwych przez co nie do zaakceptowania społecznie orzeczeń.

Z tych powodów należy zatem przyjąć, iż ustalenie te mogą zostać zakwestionowane przez strony w innych sprawach i co za tym idzie mają one prawo zgłaszania w nich wniosków dowodowych, a to z kolei obliguje sąd do ich prawidłowego rozpoznania, czego z podanych powyżej względów nie uczyniono.

W konsekwencji tego w materiale sprawy brak jest wiarygodnych informacji pozwalających poczynić we wskazanych powyżej kwestiach stosowne ustalenia, co już tylko z tego powodu czyniło apelację uzasadnioną.

Niezależnie od tego umknęło uwadze Sądu pierwszej instancji, że w sprawie zarejestrowanej w Sądzie Rejonowym w Rybniku pod sygn.. akt I C 609/11 (III Ca 518/18) orzeczenia zapadły tylko wobec pozwanej I. G. (1) i poczynione w tej sprawie ustalenia faktyczne nie dotyczą sytuacji prawnej występującego w niniejszej sprawie powoda E. G., wobec czego nawet przy akceptacji wskazanego powyżej poglądu prawnego Sądu Najwyższego nie mogły one stanowić podstawy do poczynienia w tym zakresie ustaleń faktycznych dotyczących zasadności wniesionego przez niego powództwa.

Z podanych względów istota sprawy nie została zatem rozpoznana

albo została rozpoznana wadliwie i dlatego apelację skarżących jako uzasadnioną uwzględniono orzekając jak w sentencji w oparciu o regulację art. 386 § 4 k.p.c.

Reasumując zaskarżony wyrok jest wadliwy i dlatego apelację powodów uzasadniona i dlatego uchylono zaskarżony wyrok i przekazano sprawę Sądowi do pierwszej instancji do ponownego rozpoznania w oparciu o regulację art. 386 § 4 k.p.c.

Sąd Rejonowy orzekając ponownie w sprawie uwzględni zawartą powyżej oceną prawną i zobowiąże pozwanych do sprecyzowania zawartego ich w piśmie procesowym z dnia 1 06 2016r. (k- 125 akt) wniosku o przeprowadzenie dowodu z akt sprawy zarejestrowanej w tym Sądzie pod sygnaturą akt I C 609/11 (sygn. akt Sądu Okręgowego w Gliwicach III Ca 518/15) przez jednoznaczne wskazanie z jakich konkretnych dokumentów zawartych w tych aktach dowód miał zostać dopuszczony – (pod sankcją oddalenia wniosku).

Po sprecyzowaniu wniosku dowody te dopuści a następnie je przeprowadzi.

Orzekając ponownie w sprawie poczyni ustalenia dotyczące zasadności podniesionego przez pozwanych zarzutu potrącenia wobec obydwu powodów

oraz weźmie pod uwagę, że Sąd Okręgowy w Gliwicach w wyroku z dnia 30 06 2015r.- tj. po złożeniu wskazanych powyżej oświadczeń pozwanej z dnia 1 02 2011r., 1 03 2011r. i 1 05 2011r. - zasądził od I. G. (2) na rzecz M. O. i A. O. kwotę 1.083,69zł oraz odsetki ustawowe od tej kwoty od dnia 1 10 2012r.

SSR del. Daniel Gierak SSO Magdalena Balion - Hajduk SSO Leszek Dąbek